

anglaise, en al wat Engeland aan schoone vrouwen telde, in de gebramd koperplaat door polijsting werd geïdealiseerd, des kunstenaars bewondering weerspiegelende. Zeventien duizend gulden werden onlangs neergeteld voor een afdruk van Diana Viscountess Crosbie, geschraapt door Dickinson naar Sir Josua Reynolds.

Wallerant Vaillant, hoewel Franschman van geboorte, heeft zoo geheel en uitsluitend in Amsterdam gewerkt, dat hij terecht tot de Hollandsche school wordt gerekend, en te boek staat als de eerste mezzotinter van professie, spoedig gevolgd door Abraham Blooteling, die echter bovendien een der beste lijngraveurs van zijn tijd was zooals het ruitersportret van Schout Muilman ons toont.

Blooteling poetste het portret van James, Duke of Monmouth, in de gebramde plaat, Jan van Somer werkte in Amsterdam, zijn broeder Paul in Londen, Jan en Nicolaas Verkolje vereeuwigden ettelijke Engelsche Gravinnes door de zwarte kunst, zooals de Duchess of Grafton. De oude Faber, geboren in den Haag, toog naar Londen en maakte er het portret van Margaret, countess of Richmond, Francis Lady Byron, Elizabeth de Clare en vele anderen, terwijl zijn zoon 165 platen in zwarte kunst maakte, voor een groot deel portretten van den Engelschen adel, veel maakwerk, doch somtijds ook zeer fraai. Maar Stadhouder Willem III was dan ook koning van Engeland geworden, en de groote zeemacht, waarmede hij uit Hellevoetsluis naar het nieuwe rijk vertrok, voerde de mezzotint mede als het stekje van een plant, die nog bijna honderd jaar noodig zou hebben eer de bloemen in volle rijpe pracht zouden te voorschijn komen, en de wereld met de wonderproducten van Dickinson, Watson, Ward, Jones, Smith, Green, en vele anderen zouden verbazen.

In de Nederlanden heeft in het laatste kwartaal van de 17e eeuw de zwarte kunst in de prenten van Du Sart, Valck en Jan Stolker veel typisch Hollandsch werk geleverd, boertige voorstellingen naar Jan Steen en Frans Hals, onderwerpen, ontleend aan het vroolijke leven van een welvarend en krachtig volk.

De „Grafische kunst” is wel in de eerste plaats een zwart-en-wit-kunst, doch niet uitsluitend.

Holland heeft grafische kunstenaars binnen zijn land-palen gehad, die een wereld-vermaardheid hadden op het gebied der kleurenprenten.

Twee mannen springen daarbij het meest in het oog. Het zijn Le Blon en Cornelis Ploos van Amstel.

Le Blon was het type van den ongelukkigen uitvinder omdat hij met zijn procédé iets bereiken wilde, dat toentertijd nog niet te bereiken was. Le Blon's bedoeling was niet om prenten in kleuren te drukken, maar hij wilde door kleurendruk schilderijen nabootsen om de menschen in staat te stellen de meesterwerken der groote schilderscholen voor luttel bedragen aan hunne kamer-wanden te kunnen hangen, het ideaal der veredeling van

HENDRIK GOLTZIUS 1558—1616.

Portret van Dirk Volkertsz. Coornhert. Kopergravure met de zwellende lijn. In het Album in photogravure gereproduceerd.

volkskunstzin. Aan die opgave heeft hij niet kunnen voldoen en de Engelsche maatschappij, die hem het geld voor de exploitatie verschaftte, moest na verlies van ettelijke duizenden ponden liquideeren en Le Blon moest maken dat hij wegwam.

Te Amsterdam schijnt Le Blon reeds vier prenten in kleuren te hebben gedrukt, om eerst in 1720 naar Londen te gaan, met het hiervoor beschreven gevolg.

Het geniale principe om alle kleuren volgens de Newtonsche Theorie uit drie grondkleuren, rood, geel en blauw, samen te stellen, leidde hem tot de vervaardiging van vier koperen platen voor het drukken van één prent. De eerste werd in blauw, de tweede in rood, de derde in geel afgedrukt, de een over de andere, en ten slotte voor accentuatie van enkele schaduwpartijen een zwarte plaat over die drie vorige heen, lijn gevend aan de anders te vage kleurenmengeling. Bezien in het licht van den tijd was deze uitvinding werkelijk buitengewoon, maar ze voorzag niet in een gevoelde behoefte. Wat het zeggen wil, om die drie voor de grondkleuren bestemde platen in zwarte kunst te maken, zóó dat ze over elkaar afgedrukt al de gewenschte tinten geven, vraag dat den modernen plaatdrukker maar eens.

Ploos was een heel ander man. Van huis uit makelaar in hout, behoorde hij tot de eerwaarde firma Bontekoning

en Ankes, die heden ten dage nog bestaat. Hij was een kunstzinnig man, die een verzamelaar van betekenissen mag genoemd worden. Deze schoonzoon van Cornelis Proost was echter niet tevreden met het bezit van al dat schoons. Hij wilde er meerderen van laten genieten en met hulp van zijn medewerkers Johannis Körnlein en Bernard Schreuder dacht hij zich een methode uit die hem op geheel anderen weg, als door Le Blon gevolgd, tot de kleurenreproductie bracht.

Ploos' werkwijze lijkt wel het meest op de methode heden ten dage door den steendrukker gevolgd. Hij ontleedde het kleurenbeeld in zijn velerlei tinten, en maakte voor elke kleur een afzonderlijke plaat, die over elkaar gedrukt en door een contouren plaat afgesloten, het geheel weergaven.

Er is dus een principieel verschil tusschen het werk van Le Blon, die de voorlooper van den drie- en vierkleurendruk mag genoemd worden, en van Ploos, die zooals gezegd, de lithografie voor was.

Uit wat hier kortelings aan het album in woord en beeld is ontleend moge de lezer van „Panorama” de overtuiging putten, dat het geschenk, dat straks aan Vorsten en hooggeplaatsten, namens het comité der Nederlandsche afdeeling wordt aangeboden, een eere voor de Nederlandsche natie is.

L.

WALLERANT VAILLANT 1623—1677.

Zwarte Kunstplaat, naar het schilderij van Frans Hals:

Lachende Jongens.

In het Album in diepdruk gereproduceerd.